

**Kauno
fakultetas**

**Filologijos
fakultetas**

Studentų lituanistų mokslinė konferencija

GENERALINĖ REPETICIJA

Pranešimų anotacijos

Kaunas, 2025

Mokslinis komitetas

Doc. dr. Eglė Keturakienė (VU Kauno fakultetas)

Doc. dr. Eglė Gabrėnaitė (VU Kauno fakultetas)

Doc. dr. Robertas Kudirka (VU Kauno fakultetas)

Lekt. Lina Buividavičiūtė (VU Kauno fakultetas)

Asist. dr. Ernesta Kazakėnaitė (VU Filologijos fakultetas)

Asist. dr. Eleonora Terleckienė (VU Filologijos fakultetas)

Organizacinis komitetas

Doc. dr. Rita Baranauskienė (VU Kauno fakultetas)

Doc. dr. Vilma Zubaitienė (VU Filologijos fakultetas)

Stud. Aušrinė Tverskytė (VU Filologijos fakultetas)

Stud. Tomaš Stefanovič (VU Filologijos fakultetas)

Stud. Gabija Krompcholcaitė (VU Filologijos fakultetas)

Stud. Austėja Simonaitytė (VU Kauno fakultetas)

Stud. Karolina Ubartaitė (VU Kauno fakultetas)

Stud. Eglė Navickaitė (VU Kauno fakultetas)

Stud. Viltė Nausėdaitė (VU Kauno fakultetas)

PASKATINTO PAKARTOJIMO TESTO PAGRĮSTUMO TYRIMAS: NEGRAMATIŠKŲ SAKINIŲ KLAUSIMAS

Gabrielė Kaveckaitė

Vilniaus universiteto Filologijos fakultetas, Lietuvių filologija

Kalbos (tiek gimtosios, tiek svetimosios) įsisavinimo tyrimų lauke vis dažniau pasitelkiami eksperimentiniai metodai. Vienas jų – paskatinto pakartojimo testas, kurį pirmoji Lietuvoje savo disertacijos tyrime pritaikė Justina Bružaitė-Liseckienė, norėdama išsiaiškinti, kaip gimnazijų rusų ugdomąja kalba moksleiviai reiškia objektą skirtingais lietuvių kalbos linksniais, valdomais veiksmažodžių. Į tokius testus (taip pat ir į minėtąjį) tradiciškai įtraukiama negramatiškų sakinių, siekiant patikrinti tiriamojo (dažniausiai antrosios) kalbos mokėjimą. Šiuo tyrimu, atliktu pasitelkiant Justinos Bružaitės-Liseckienės disertacijoje naudojamą paskatinto pakartojimo testą, perskaitytą ir įrašytą dviejų diktorių, siekta išsiaiškinti, kiek pagrįsta yra į paskatinto pakartojimo testus įtraukti negramatiškus sakinius. Ar tai, kad tyrimo dalyvis sakinį atkartuoja klaidingai, reiškia, kad jo kalbos mokėjimo lygis žemas, ar veikiau tai, kad testo metu buvo patikrintos ne žmogaus implicitinės kalbos mokėjimo žinios, o veiklioji atmintis?

TOTORIUS DABARTINĖS LIETUVIŲ KALBOS TEKSTYNŲ PASAULĖVAIZDYJE

Airida Pažeraite

Vilniaus universiteto Kauno fakultetas, Lietuvių filologija ir reklama

Pranešime nagrinėjamas totorių tautinės mažumos įvaizdis „Dabartinės lietuvių kalbos tekstyno“ (DLKT) sakiniuose. Tyrimo tikslas – išanalizuoti totorių reprezentacijos semantinius, kultūrinius ir socialinius aspektus bei atskleisti šios tautinės mažumos vaizdinio formavimosi ypatybes publicistikos tekstuose. Tiriamąją medžiagą sudaro 158 sakiniai, atrinkti iš DLKT ir suskirstyti į temines kategorijas (pvz., istorinė ir socialinė patirtis, fiziniai ir kultūriniai bruožai, tautinė tapatybė ir identitetas). Tyrime vadovaujamosi tekstynų lingvistikos, interpretaciniu ir aprašomuoju metodais. Analizės rezultatai atskleidžia, kad totorių įvaizdis svyruoja nuo tradiciškai egzotiško ir karingo iki engiamos, diskriminuojamos tautos paveikslo. Ypač išryškėja stereotipiniai vaizdinių konstravimo bruožai, atskleidžiamos šiuolaikinio diskurso tendencijos, susijusios su kultūrinės integracijos problematika ir tautinės tapatybės išsaugojimo klausimais. Tyrimas reikšmingas tuo, kad padeda geriau suprasti kalbos ir visuomenės sąveiką, skatina kritiškai vertinti tautinių mažumų reprezentaciją ir suteikia naujų įžvalgų filologinei bei sociokultūrinei analizei.

KALBOS IR TAPATYBĖS SANTYKIS DIEVENIŠKIŲ AREALE

Ieva Gaidytė

Vilniaus universiteto Filologijos fakultetas, Lietuvių filologija ir naujoji graikų kalba

Pranešime pristatomas tyrimas apie kalbos ir tapatybės santykį daugiakalbiame Dieveniškų areale. Tyrime atlikti kokybiniai interviu su trijų kaimų – Grybiškių, Didžiulių ir Rimašių – gyventojais, atskleidė, kad tarmė šiame krašte vis dar gyva. Atliktos turinio (sociolingvistinės) ir lingvistinės analizės padėjo įvertinti faktinį tarmės vartojimą, socialinių veiksnių įtaką kalbos pasirinkimui ir informantų požiūrį į tarmę. Tyrimas parodė, jog nors tarmės vartojimas mažėja, informantams tarmė išlieka svarbiu vietinės tapatybės ženklu, o prarasdama funkcinę reikšmę, daugiau įgauna simbolinę vertę.

MOTERŲ LITERATŪRINIAI DARBAI *NAUJOJOJE VAIDILUTĖJE* (1921–1940)

Emilija Gedgaudaitė

Vilniaus universiteto Kauno fakultetas, Lietuvių filologija ir reklama

Pranešime analizuojami moterų literatūriniai darbai, publikuoti moterų katalikių mėnesiniame leidinyje *Naujoji Vaidilutė* (1921–1940). Tyrimu siekiama atskleisti moterų indėlį į tarpukario Lietuvos literatūros lauką. Remiantis analizuotais teksta, atskleidžiama kultūrinė ir idėjinė moterų pozicija: išskiriami feministinės minties pradmenys, moteriškumo bei motinystės sampratos, katalikiškos tapatybės konstravimo modeliai, tautinio ir pilietinio sąmoningumo temos. Taip pat tiriami ir pačių moterų literatūriniai vertinimai, jų kritinė refleksija bei požiūriai į kūrybos estetiką, vertę ir funkcijas. Tyrimas apima tiek kūrybinę, tiek kritinę moterų raišką, įtvirtinančią jų veiklumą tarpukario Lietuvoje.

METAFORA LIETUVIŲ IR LATVIŲ POEZIJOJE: MARIUS BUROKAS, ARVIS VIGULAS

Linas Daugėla

Vilniaus universiteto Filologijos fakultetas, Lietuvių filologija

Pranešime aptariami Makso Blacko metaforos principai – fokuso ir rėmo teorija, pagal kurią nagrinėjama šiuolaikinė poezija, akcentuojamas eilėraščių originalumas. Analizuojama lietuvių poeto Mariaus Buroko ir latvių poeto Arvio Vigulo poezija. Eilėraščiai lyginami tarpusavyje, gvildenamos sąsajos, panašumai, skirtumai, lyginamos dvi literatūros. Eilėraščiai parenkami iš naujausių ir gerai įvertintų baltų poetų knygų – M. Buroko „Švaraus buvimo“ ir A. Vigulo „Blusų cirkas“ („Blusu cirks“). Nagrinėjami šviesotamsos ir miesto vaizdiniai.

KALBINIS KRAŠTOVAIZDIS: JURBARKO Miesto GATVĖVARDŽIAI

Guostė Markevičiūtė

Vilniaus universiteto Kauno fakultetas, Lietuvių filologija ir reklama: turinio kūrimas ir rinkodara

Kraštovaizdis – tai tam tikros vietovės gamtinis vaizdinys, kuriam įtakos daro tiek žmonija, tiek pati gamta. Kiekvienas kraštas ar netgi miestas turi savitą charakteristiką, kuri leidžia išsiskirti iš kitų vietovių. Tyrinėjami kraštovaizdį galime aptikti vietovei būdingas ypatybes, jos išskirtinumą. Šiame pranešime analizuojamas Jurbarko miesto kalbinis kraštovaizdis, kuris leis geriau suprasti Žemaitijoje esančios vietovės istoriją, kultūrą bei kitas savybes (analizuojant gatvių pavadinimus). Gatvėvardžiai būna įvairūs, kai kurie iš jų gali pasikartoti skirtinguose miestuose, tačiau juos įmanoma suskirstyti pagal vietiskumą, o tai padeda kategorizuoti pagal jų pavadinimų savybes. Vienas iš tokių vietiskumo įverčių (4 įvertis) – svarbių Lietuvos asmenybių pavardės (plg. Mikulėnienė, Bakšienė, Brazaitienė, Čepaitienė, Ivoška, Šidlauskas, 20232, p. 98). Šiame pranešime bus analizuojama Jurbarko miesto aprašymas (istorija, miesto pavadinimo atsiradimas, gyventojai, miesto dalys) bei Jurbarko gatvių nagrinėjimas pagal gatvėvardžių vietiskumą. Jurbarko gatvių vardai analizuojami vadovaujantis aprašomuoju, analitiniu ir istoriniu tyrimo metodais. Tyrimu siekiama atkreipti dėmesį ir į mažesnius Lietuvos miestus, tokius kaip Jurbarkas, gerai pažinti ne tik savo tėviškę, bet ir aplink esančias vietas bei susipažinti su Jurbarko gatvėmis.

NUOMONĖS IR (NE)MANDAGUMO RAIŠKA SAKYTIMAME DISKURSE

Marija Abrutytė

Vilniaus universiteto Filologijos fakultetas, Lietuvių filologija: kultūros ir medijų studijos

Pranešime nagrinėjama mandagumo, nemandagumo ir nuomonės raiška sakytinėje kalboje, remiantis Lithuanian OpenSubtitles 2018 tekstyno duomenimis. Tyrimas atliekamas taikant kokybinės turinio analizės metodą. Analizuojami šnekos aktai, tokie kaip prašymai, padėkos, atsiprašymai, atsisakymai, pertraukimai, ir žodžiai ar frazės, kuriomis jie išreiškiami. Mandagumo strategijos analizuojamos tiriant padėkos, prašymo ir atsiprašymo aktus, o nemandagumo – pertraukimų ir atsisakymų aktus. Nuomonės raiška analizuojama per sąšvelnių ir stiprinamųjų žodžių vartoseną. Analizės metu tiriamas frazių vartosenos kontekstas ir dažnumo tendencijos, siekiant nustatyti, kurie žodžiai ir frazės dažniausiai vartojami kiekviename šnekos akte, o kurie – rečiau. Taip pat nagrinėjama, kaip nuomonės raiška ir jos ypatumai susiję su (ne)mandagumo strategijomis. Nustatyta, kad dažniausiai vartojami pagrindiniai mandagumo žodžiai ačiū, prašau, atsiprašau, kurie linkę jungtis su papildomais žodžiais, pavyzdžiui, labai ačiū, prašom padėti, nuoširdžiai atsiprašau. Nemandagumo raiškos analizė atskleidė, kad net ir tokie aktai kaip atsisakymas gali įgyti mandagesnį toną pasitelkus sąšvelnius (na, žinok, gal vis dėlto ne). Tokios priemonės padeda švelninti pasakymo toną, išlaikyti socialinį mandagumą ir tiksliau perteikti kalbėtojo ketinimus spontaniškoje kalboje.

VYRŲ IR MOTERŲ KALBINĖS RAIŠKOS YPATYBĖS ELEKTRONINĖJE ERDVĖJE („FACEBOOK“ KOMENTARŲ ATVEJIS)

Emilija Vieševytė

Vilniaus universiteto Filologijos fakultetas, Lietuvių filologija: kultūros ir medijų studijos

Pasaulio tyrėjai jau ne vieną dešimtmetį domisi lyčių skirtumais kalboje. Skaitmeninė erdvė suteikia naujas galimybes analizuoti šiuos skirtumus realaus vartojimo kontekste. Šio pranešimo tikslas – atskleisti, kokios vyrų ir moterų kalbinės raiškos ypatybės pasireiškia socialinio tinklo „Facebook“ komentaruose. Tyrimui atlikti pasirinkti du Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos (LRT) „Facebook“ paskyroje paskelbti įrašai: vienas – automobilių, kitas – santykių tema. Išsamiai analizuoti pirmieji 200 komentarų prie kiekvieno įrašo. Tiriamoji medžiaga analizuojama kiekybiniais (aprašomosios statistikos) ir kokybinės lingvistinės analizės metodais. Komentarai nagrinėti sintaksės, leksikos, elektroninės kalbos aspektais. Pastebėta, kad vyrų ir moterų kalbinė raiška itin priklauso nuo konteksto ir temos. Pavyzdžiui, vyrai kur kas aktyviau nei moterys komentuoja automobilių tema paskelbtą įrašą, kritiškai vertina pateiktą informaciją. Santykių tema daugiausiai komentuoja moterys, reiškia gailestį straipsnyje minimai besiskiriančiai porai, atkreipia dėmesį į poros vaikus, o vyrų komentarai – pašaipūs ir ironizuojantys paskelbtą žinią. Šio tyrimo duomenys leidžia analizuoti autentišką vyrų ir moterų kalbinę elgseną, atskleidžiant ne tik gramatinius ar leksinius ypatumus, bet ir lytims būdingus skaitmeninės komunikacijos bei socialinių vaidmenų aspektus.

KELIONĖS METAFORA LIETUVOS POLITINIAME DISKURSE: TĖVYNĖS SĄJUNGOS- LIETUVOS KRIKŠČIONIŲ DEMOKRATŲ ATVEJIS

Rūta Misevičiūtė

Vilniaus universiteto Kauno fakultetas, Lietuvių filologija ir reklama

Pranešime tiriamą 2024 m. į Seimą kandidatavusių Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų *kelionės* metaforos vartoseną ir ją sudarančių konceptų raišką rinkimų programoje bei socialinių tinklų įrašuose. Darbe remiamasi kognityvinės lingvistikos teorija, identifikuojamos metaforos ir aiškinami įvairūs jų konceptai, kurie sudaro tam tikrą kognityvinę struktūrą. Konceptualiosios metaforos partijos kalboje atskleidžia tam tikrą patirtį, vertybes, todėl svarbu analizuoti politikos diskurso kalbą, norint atpažinti svarbius aspektus, kuriais formuojamos naujos sąvokos. Kognityvinei lingvistikai svarbios ir vaizdo schemos, kurių pažinimas ir analizė atskleidžia kūno, erdvės, kalbos suvokimo santykį, todėl galima tirti ne tik gramatinę, bet ir konceptualią kalbos vertę. Išanalizavus *kelionės* metaforą išryškėja *keliautojo* ir *pakeleivio*, *krypties* ir *tikslo*, *kliūčių* konceptai. Išanalizuota medžiaga atskleidžia ne tik partijos kalbos vartojimo tendencijas, atspindi realijas, bet ir leidžia atpažinti persvajios elementus, kurie veikia skaitytoją ir kuria partijos įvaizdį.

LIETUVIŲ KALBOS PRIESAGINIAI ASMENŲ PAVADINIMAI PAGAL JŲ KILIMO BEI GYVENAMĄJĄ VIETĄ

Ieva Juodsnukytė

Vilniaus universiteto Filologijos fakultetas, Lietuvių filologija

Šiame darbe analizuojami lietuvių kalbos priešaginiai asmenų pavadinimai pagal jų kilimo bei gyvenamąją vietą. Iš „Lithuanian Web (LithuanianWaC v2)“ tekstyno atrinkti 855 vediniai su priešagomis *-ietis*, *-ė* (571), *-iškis*, *-ė* (262) ir *-ėnas*, *-ė* (22). Vediniai suklasifikuoti pagal pamatinius žodžius – dauguma jų sudaryti iš tikrinių daiktavardžių, tačiau pasitaiko ir vedinių iš bendrinių vietos pavadinimų ar vedinių, žyminčių priklausymą prie žmonių grupės. Apskaičiuotas priešagų realizuotasis, plėtros ir potencinis produktyvumas: produktyviausia pasirodė priešaga *-ietis*, *-ė*, o priešaga *-ėnas*, *-ė* laikoma mažiausiai produktyvia. Remiantis tekstyno duomenimis, „PsyToolkit“ programoje buvo sukurtas eksperimentas ir apklausa. Dalyviams atlikus reakcijos laiko eksperimentą paaiškėjo, kad ypač dažni *-ietis* vediniai atpažįstami greičiau nei jų atitikmenys su priešaga *-iškis*, tačiau tarp retų tekstyno formų skirtumas nėra statistiškai reikšmingas. Apklausos rezultatai taip pat parodė, kad tarp retų formų dalyviai panašiai rinkosi abi priešagas. Šis darbas gali būti aktualus ir naudingas žodžių darybos specialistams, tekstynų lingvistams bei psicholingvistams.

NAUJADARŲ KŪRYBA – REAKCIJA Į KINTANTĮ PASAULĮ

Bernadeta Skirgailaitė

Vilniaus universiteto Filologijos fakultetas, Lietuvių filologija

Lietuvių kalba – nuolat kintantis organizmas, kurio naujus kūrinius – leksinius vienetų – fiksuoja Lietuvių kalbos naujažodžių duomenynas. Jo pagrindu ir buvo parengtas šis darbas. Tyrime atliekama 2024 metais duomenyne pasirodžiusių, ar su jais susijusių ekspresinių lietuvių kalbos naujadarų kontekstų analizė. Tyrimui pasitelkti kokybiniai semantinės analizės ir analitinis metodai. Darbo tikslas – parodyti, kaip visuomenė reaguoja į pasaulio pokyčius, kurdama kalbą. Iš viso duomenyne 2024 metais paskelbti 102 ekspresiniai naujadarai. Jie buvo suskirstyti į grupes pagal įvykius, kurie atsispindi naujadarų vartosenos pavyzdžiuose. Atlikus naujadarų kontekstų analizę, išryškėjo kultūrinės sąsajos, lietuvių kalbos vartotojams aktualūs įvykiai ir reiškiniai, kurie sukėlė emocines reakcijas ir paskatino kalbinį kūrybiškumą. Tyrimo rezultatai patvirtino prielaidas, jog kalbos vartotojai dažniau reaguoja į neigiamus, valstybei svarbius įvykius. Tačiau atskleistas ir kitas, ne mažiau svarbus aspektas – lietuvių kalbos vartotojų kalbinis kūrybiškumas yra glaudžiai susijęs su pilietiškumu ir Lietuvos valstybės gerovės kūrimu.

GEORGO MANCELIO *PATARLIŲ KNYGOS* LEIDIMŲ ANALIZĖ

Gabrielė Repečkaitė

Vilniaus universiteto Filologijos fakultetas, Lietuvių filologija

Šiame pranešime aptariamas Georgo Mancelio (1593–1654) *Patarlių* knygos vertimas į latvių kalbą. Pagrindinis dėmesys skiriamas teksto keitimams, identifikuotiems sugretinus 1637, 1672 ir 1685 metų leidimų tekstus. Aptariamas redagavimo klausimas yra aktualus, nes 1672 m. ir 1685 m. leidimai buvo parengti jau po Mancelio mirties, tekstą redaguojant kitiems asmenims. Pranešime pristatomos rastų keitimų grupės: rašybos, gramatiniai, leksiniai keitimai bei pridėjimai, praleidimai ir teksto struktūros pakeitimai.